

РІЧНИЙ ЗВІТ

Громадської організації **«Миколаївський Центр журналістських розслідувань»** за 2019 рік

Громадська організація «Миколаївський Центр журналістських розслідувань» заснована у 2010 році.

З 2014 до 2017 року Центр співпрацював з проєктом Слідство.Інфо і створював відео журналістських розслідувань для Громадського ТВ та Першого Національного телеканалу України.

У 2015 році Центр увійшов до Глобальної мережі журналістів-розслідувачів (Global Investigative Journalism Network).

Global Investigative Journalism Network

МІСІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ:

таємне робити явним. Викривати несправедливість, розвивати громадянське суспільство без корупції, встановлювати підзвітність влади за допомогою розслідувальної журналістики, тренінгів і цифрових технологій.

НАШІ ЗАВДАННЯ:

- викриття фактів зловживань з боку влади;
- боротьба з порушенням прав людини, погіршенням стану навколишнього середовища;
- встановлення публічного діалогу між суспільством, владою та бізнесом.

ПОСТАВЛЕНІ ЦІЛІ:

- журналістські розслідування корупції на регіональному рівні;
- сприяння розповсюдженню незаангажованої та якісної інформації серед громадян;
- зміцнення контролю ЗМІ та громадських організацій над діяльністю органів влади.

ПОСЛУГИ, ЯКІ МИ НАДАЄМО

Разом із основною діяльністю Миколаївський Центр журналістських розслідувань підтримує регіональний сайт <http://nikcenter.org/>, в стрічці новин якого щодня публікується від 20 до 30 інформаційних повідомлень та інший мультимедійний контент – аналітичні статті, матеріали журналістських розслідувань, інфографіка, відеоконтент.

Центр сприяє прозорості управління шляхом проведення моніторингу діяльності органів влади, дослідження державних закупівель, аналізу відкритих баз даних. Щороку на базі Центру проходять стажування починаючи журналісти-розслідувачі з інших регіонів України.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЦЕНТРУ

Керівні органи:
Загальні збори,
Правління,
Виконавча дирекція.

Дорадчий орган:
Наглядова рада.

Директор Центру:
Олег Оганов.

Голова Правління:
Олександр Діденко.

Члени правління:
Костянтин Мізюкін, Федір
Сидорук.

Голова Наглядової ради:
Олег Хоменок.

Члени Наглядової ради:
Том Торок, Енді Лерен,
Альона Білоконь.

Журналісти:
Олеся Баранцевич,
Ярослав Чепурний,
Оксана Орсац, Олеся
Ланцман, Тетяна
Філіппова.

Правова підтримка:
«Інститут розвитку

регіональної преси»,
«Платформа прав
людини».

Дизайн та інфографіка:
Олександр Сіделєв.

Фото, відео:
Юрій Кошковський,
Антон Небісь, Данило
Слиж.

Менеджер проєктів:
Юлія Стеценко.

Бухгалтер:
Оксана Головка.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ

ПРОЄКТІВ

РОЗСЛІДУВАНЬ

ІНФОГРАФІК

- 1 відеосюжет
- 2 виграні судові справи
- 4 перемоги в національних конкурсах професійної журналістики
- ТОП-10 кращих прикладів журналістики даних з усього світу
- тренінг «Час розслідувати» – 18 учасників
- координація 20 заходів з медіаграмотності – 900 учасників

НАГОРОДИ ТА ПОДЯКИ

Для Центру журналістських розслідувань 2019-й став роком перемог та професійного визнання. Цього року журналісти Центру отримали такі нагороди та відзнаки:

- перемогли у всеукраїнському журналістському конкурсі імені Василя Сергієнка в номінації на краще регіональне телевізійне розслідування;
- стали фіналістами у всеукраїнському журналістському конкурсі імені Василя Сергієнка в номінації на краще регіональне журналістське розслідування в інтернет-ЗМІ;
- зайняли друге місце у всеукраїнському конкурсі журналістських історій на основі відкритих даних DataUp;
- перемогли в національному конкурсі професійної журналістики «Честь професії 2019» в номінації «Краща подача резонансного матеріалу на локальному рівні»;
- перемогли в національному конкурсі професійної журналістики «Честь професії 2019» в номінації «Кращий матеріал з громадянською позицією на локальному рівні»;
- увійшли в ТОП-10 кращих прикладів журналістики даних з усього світу Глобальної мережі журналістів-розслідувачів із грою «Кому Рада не рада».

ПРОЄКТИ, НАД ЯКИМИ ПРАЦЮВАЛИ

Для Центру журналістських розслідувань 2019-й став роком перемог та професійного визнання. Цього року журналісти Центру отримали такі нагороди та відзнаки:

1. Проєкт за підтримки Міжнародного Фонду Відродження «Викриття корупційної діяльності і зловживань у земельній сфері на Півдні України». Угода № 52485. Термін виконання: 01.10.2018-30.09.2019.

2. Спільний проєкт Центру та Czech Center for Investigative Reporting (investigace.cz) за підтримки агентства n-ost в рамках програми «Reporters in the Field» з проведення транскордонних розслідувань про нерухомість і компанії, зареєстровані на громадян України в Чеській Республіці. Угода № 201816. Термін виконання: 01.02.2019-01.05.2019.

3. Проєкт за підтримки MPU «Про що мовчать кандидати». Угода № SG-SR-UA1854-07. Термін виконання: 01.06.19-30.11.2019.

4. Проєкт за підтримки National Endowment for Democracy «Формування прозорості та підзвітності влади за допомогою журналістських розслідувань». Угода № 2019-0750. Термін виконання: 01.09.2019-31.08.2020.

5. Старт роботи над проєктом U-Media «Відверто про реформи». Угода № SG-R-UA1854-64. Термін виконання: 01.12.2019-31.05.2020.

НАШІ РОЗСЛІДУВАННЯ

За 2019 рік журналісти Центру провели 19 масштабних розслідувань, серед них – спільне транскордонне розслідування з Czech Center for Investigative Reporting (investigace.cz) та [розслідування](#) Центру з репортерами естонського видання Postimees та мережею OCCRP.

ТРАНСКОРДОННІ РОЗСЛІДУВАННЯ

Серія матеріалів транскордонного розслідування з Czech Center for Investigative Reporting (investigace.cz):

Спільне розслідування з
репортерами естонського
видання Postimees та
мережею OCCRP:

КОМУНАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

ЕКОЛОГІЯ

ЗЕМЕЛЬНІ ПИТАННЯ

СТАТКИ
ПОЛІТИКІВ
І ДЕРЖАВНИХ
СЛУЖБОВЦІВ

ФІНАНСУВАННЯ ПЕРЕДВИБОРЧИХ
КАМПАНІЙ ТА ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ

МЕДИЦИНА

МОРСЬКА
СФЕРА

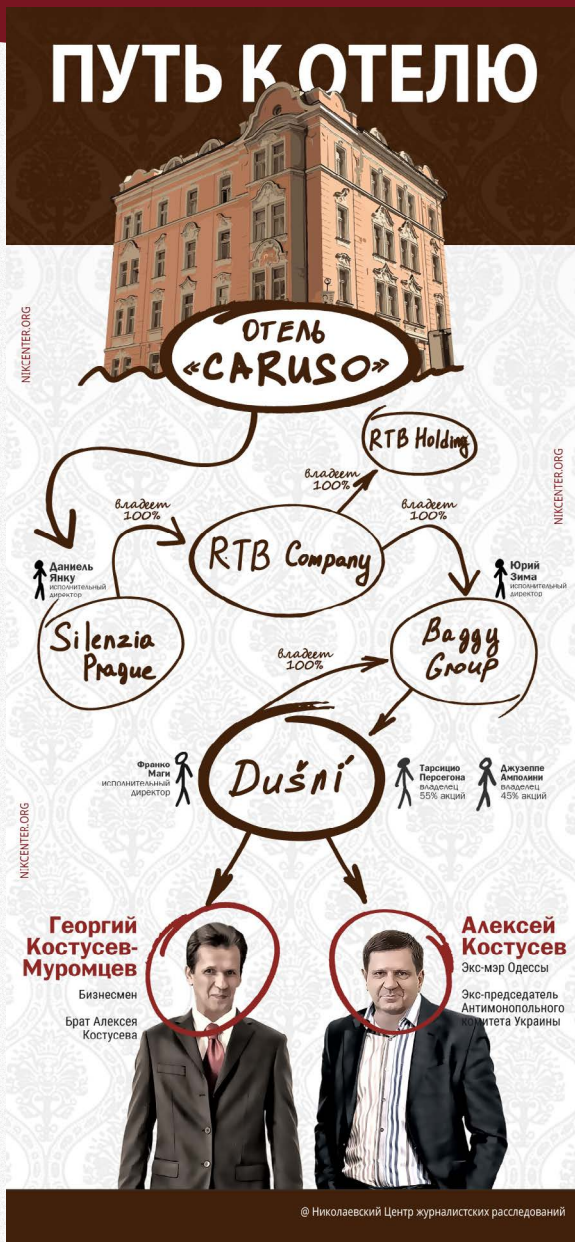
МІСЦЕВЕ
САМОВРЯДУВАННЯ

ПРИКЛАДИ РОЗСЛІДУВАНЬ

1. Спільне транскордонне розслідування з Czech Center for Investigative Reporting (investigace.cz)

За результатами транскордонного розслідування Центр опублікував 4 матеріали про відомих одеських політиків та посадовців, які засвітилися в Чеській Республіці з відмиванням «брудних» грошей: [«Маленька Одеса в Чехії»](#), [«Одеська рапсодія»](#), [«Із Одеси з грошима»](#) та [«Готель для двох»](#). Кошти, підозріле походження яких інвестори з України не можуть пояснити на батьківщині, в Празі та Карлових Варах йдуть на придбання елітної нерухомості і компаній «під ключ».

Під час дослідження ми довели одну з наших головних гіпотез про те, що одеська політика та місцева організована злочинність взаємопов'язані. Ми виявили, що деякі одеські депутати мають бізнес та власність у Чехії, які вони не показували у своїх деклараціях, чим порушували українське законодавство. Журналісти викрили потенційні випадки відмивання грошей, а також встановили взаємозв'язок між українською та італійською мафією. За фактами, розкритими журналістами, українські юристи готують звернення до правоохоронних органів.

Логічним продовженням транскордонного розслідування став матеріал Центру [«Інвестор від юстиції»](#). Ми з'ясували, що начальник Головного управління юстиції в Одеській області Руслан Сауляк приховав від декларування п'ять компаній за кордоном, в яких володіє частками - одна з них зареєстрована в Чехії, ще чотири - в США. Після виходу матеріалу СБУ затримало підлеглого Руслана Сауляка на отриманні хабаря та повідомило про можливу участь у [незаконній схемі](#) державної реєстрації голови управління юстиції. Було підготовлене звернення до Національного агентства з питань запобігання корупції щодо детальної перевірки декларації посадовця. За результатами звернення Центр отримав відповідь, що НАЗК буде здійснено повну перевірку декларацій посадовця за 2017 та 2018 роки.

МІЛІОНИ

2. Мільйони з дна лиману

Журналісти Центру розкрили махінації у сфері днопоглиблення акваторії миколаївського морського порту. Адміністрація порту найняла для днопоглиблення нового підрядника – кіпрську компанію, яка, як виявилось, пов'язана з фігурантами розслідування НАБУ. Вартість робіт склала 188 мільйонів гривень – це наше найбільше викриття. Наразі НАБУ за зверненням Центру та проекту «Тисни» відкрило кримінальне провадження та розслідує цю справу. У розслідуванні цієї афери журналістам допомагали експерти з міжнародної організації OCCRP.

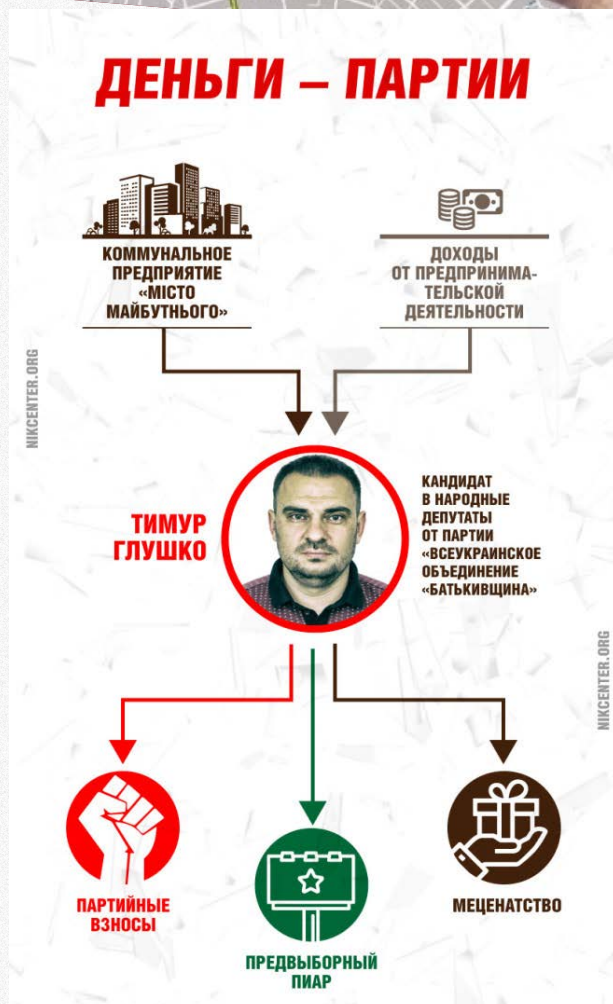
3. Своя людина в парламенті

Розслідування «Своя людина в парламенті» здобуло друге місце на Всеукраїнському конкурсі журналістських історій на основі відкритих даних #DataUP. Це розслідування про групу компаній «Орексим», яку неофіційно контролює колишній народний депутат Борис Козир. У публікації йдеться, що групі компаній належить ряд нерухомості в Миколаєві і області, серед яких - база відпочинку на Чорноморському узбережжі. Також Центр з'ясував, що компанії з групи «Орексим» з моменту отримання Борисом Козирем депутатського мандату отримали понад 246 мільйонів гривень відшкодувань ПДВ з державного бюджету.

4. Гроші – партії

В ході розслідування наші журналісти викрили сумнівні джерела фінансування обласної організації партії ВО «Батьківщина». Після публікації її голова залишив посаду керівника парторганізації. Також після публікації Центр оприлюднив інформацію про фінансування цієї партії фірмами, які фігурують в кримінальному провадженні Генеральної прокуратури за підозрою у відмиванні коштів. Поліція розслідує кримінальне провадження відносно фігуранта розслідування Тимура Глушка, наразі обвинувальний акт стосовно нього та другого фігуранта справи вже переданий до суду.

5. Відділення смерті

Розслідування «Відділення смерті» викликало великий резонанс. Журналісти Центру викрили керівництво Миколаївської обласної клінічної лікарні у фінансових махінаціях і неефективному управлінні установою. У відділенні гематології роками не робили ремонт, через що здоров'я пацієнтів наражається на ризик. На розслідування відреагував голова Миколаївської облдержадміністрації: він заявив, що в бюджеті на 2020 рік буде передбачено необхідну суму для ремонту, після чого гроші дійсно заклали в бюджеті. Нещодавно стало відомо, що управління капітального будівництва Миколаївської облдержадміністрації оголосило тендер на капітальний ремонт відділення гематології з очікуваною вартістю 7 мільйонів гривень. Роботи мають бути виконані до кінця 2020 року.

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ТА ЖУРНАЛІСТИКА ДАНИХ

В своїх розслідуваннях для кращого сприйняття складної інформації глядацькою та читацькою аудиторією ми використовуємо статичну, динамічну інфографіки та інтерактивні мапи. В 2019 році було створено 18 статичних, 4 динамічних інфографіки, 2 інтерактивні мапи та опитувальник.

Центр розробив гру «Кому Рада не рада» та створив базу даних кандидатів в народні депутати. Завдяки цим інструментам мешканці Миколаївщини зробили свідомий вибір під час парламентських виборів. Метою гри було підвищити рівень знань виборців про 81 кандидата в народні депутати: розкрити всі «темні плями» їх біографій, розповісти про недоброчесні, компрометуючі вчинки та невиконані попередні обіцянки. Правила гри прості: на кожному слайді розміщено питання з досьє одного з кандидатів і п'ять варіантів відповідей. З п'яти кандидатів необхідно обрати тільки одного. В кінці гравець отримує свій бал і дізнається, наскільки він готовий до виборів.

Інтерактивний проєкт був включений у **ТОП-10** кращих прикладів журналістики даних з усього світу Глобальної мережі журналістів-розслідувачів у серпні 2019 року.

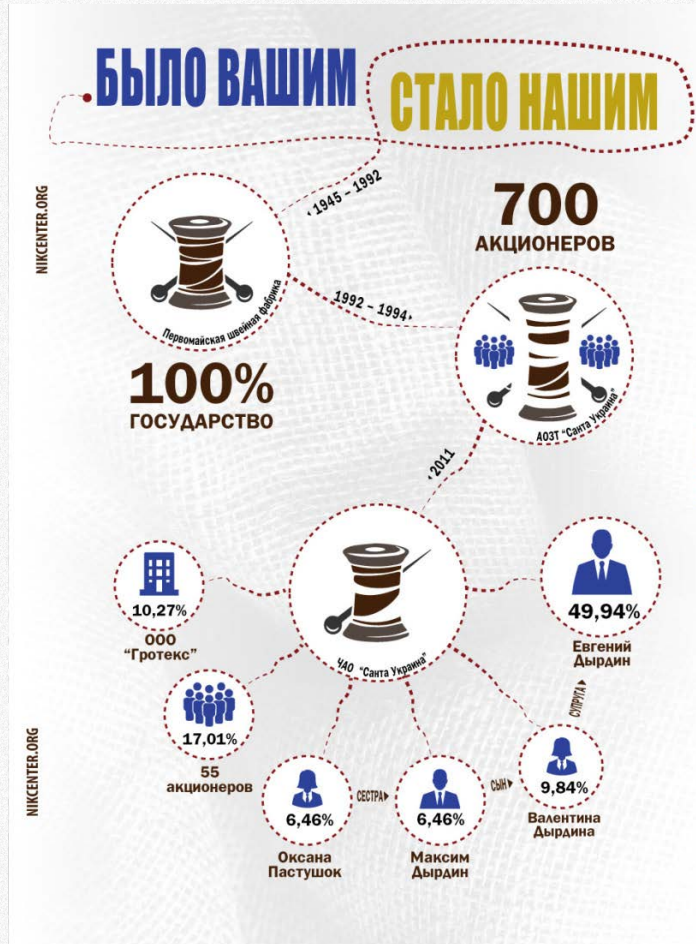
Також в цьому році ми першими серед регіональних медіа створили **динамічний модуль**, що ілюстрував результати голосування по мажоритарних округах та партіях. Дані оновлювались з сайту Центральної виборчої комісії онлайн.

ПРИКЛАДИ СТАТИЧНОЇ ІНФОГРАФІКИ

Інфографіка до [розслідування «Ліс на продаж»](#). В рекреаційній зоні соснового урочища в селищі Воскресенському на Миколаївщині частина лісу стала приватною власністю всупереч законодавства. Інфографіка ілюструє загальну площу лісу, яку вже встигли привласнити багатії: якщо подивитися в публічну кадастрову карту, то бачимо, що центр урочища розділений на 35 рівних ділянок по 10 соток: з них в держвласності знаходяться 8 ділянок, інші [27 - приватизовані](#).

Інфографіка до розслідування «Фабрика розбрату». Переможець на 132-му виборчому окрузі Миколаївської області від партії «Слуга народу», скориставшись браком знань простих робітників, викупив контрольний пакет акцій державного підприємства. У сукупності Максим Дирдін, його батько, мати і сестра володіють пакетом більш ніж в 72% - інфографіка ілюструє «чесний» розподіл.

Інфографіка до розслідування «Суддям – квартири, одеситам – закон». Центр звернув увагу розподілу комунального житла в в Одесі та знайшов порушення. Інфографіка ілюструє, як в місті за 5 років розподілялось комунальне житло - хто його дійсно потребував, і кому воно насправді дісталось.

ЖИЛЬє НЕ ДЛЯ ВСЕХ

В ОЧЕРЕДИ НА ПОЛУЧЕНИЕ ЖИЛЬЯ

Первоочередная группа 6935 Внеочередная группа 1207 Служебные 400 Очередники 63 По решению суда 2

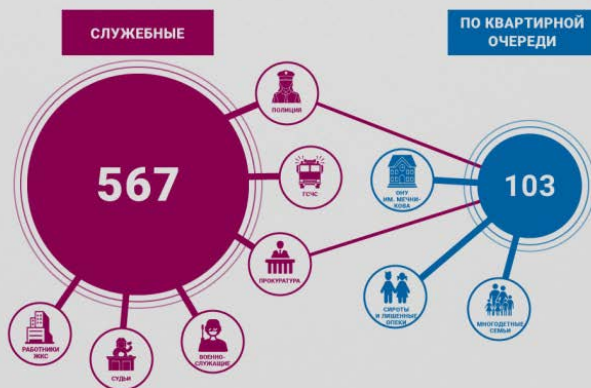
16627

РАСПРЕДЕЛЕНО КВАРТИР

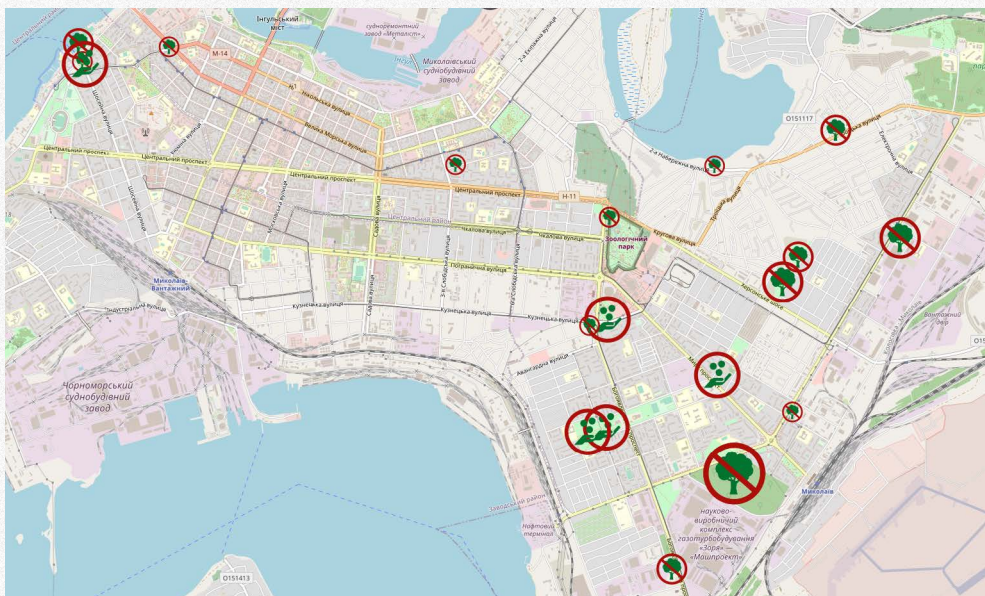
2014-2019

МАЛИНОВСКИЙ, КИЕВСКИЙ,
СУВОРОВСКИЙ И ПРИМОРСКИЙ РАЙОНЫ

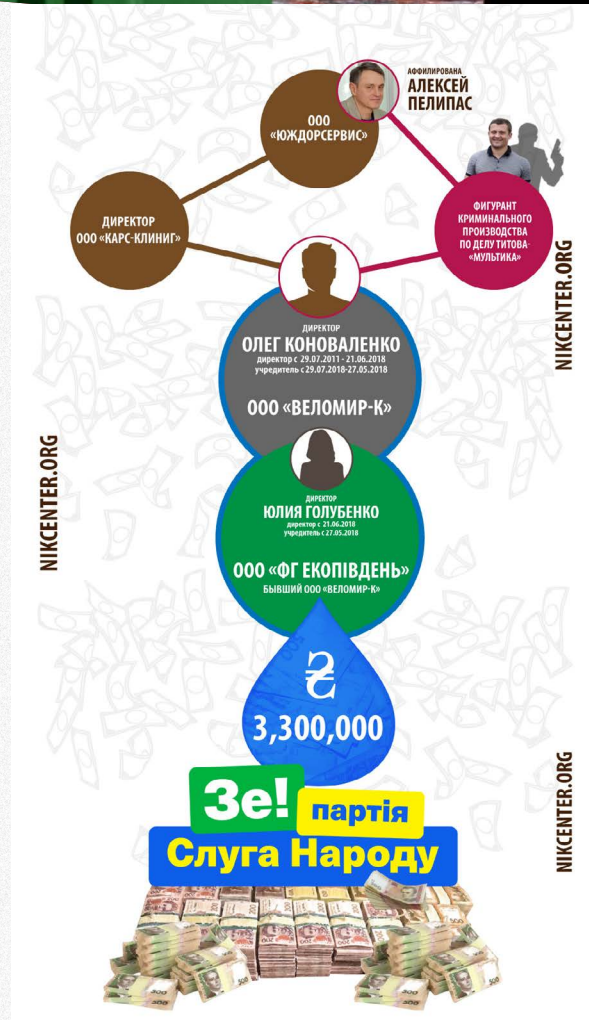

Динамічна мапа [до розслідування «Скверна справа»](#). Центр з'ясував, що попри недостатню кількість зелених зон в Миколаєві, міська рада віддає ділянки на їх території в оренду під забудову, а деякі частини парків взагалі потрапляють у приватну власність. Динамічна мапа наочно допомагає аудиторії визначити, де саме у місті знаходяться зелені зони, які з них вже використовують для комерційних цілей, і щодо яких є такі ризики, а отже вони потребують нагляду небайдужих містян.

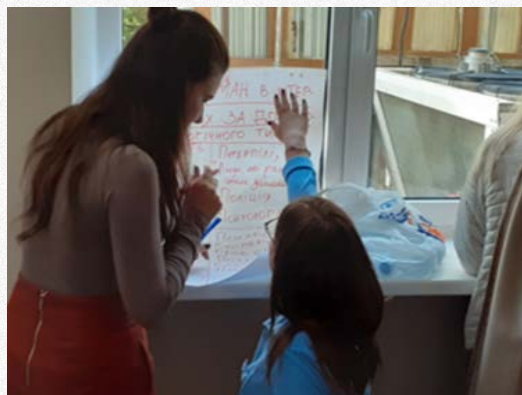
Інфографіка до розслідування «Партійна каса «Слуги народу»: гроші не пахнуть». Попри всі заяви партії «Слуга народу» щодо прозорості діяльності, джерела її фінансування залишаються прихованими за сімома печатками, а грошові потоки, за рахунок яких вона існує, є досить сумнівними. В інфографіці представлені спонсори партії: серед них є бізнесмени, які мають проблеми з законом, а деякі - навіть кримінальне минуле.

НАВЧАЛЬНІ ПРОЄКТИ

1. В жовтні 2019 року Центр журналістських розслідувань за підтримки National Endowment for Democracy провів триденний тренінг-інтенсив для журналістів «Час розслідувати». Тренерами були американський журналіст, колишній редактор проєктів The New York Times Том Торок та старший редактор NBC News Investigations і викладач CUNY Енді Лерен (по Скайпу). Панелі також провели регіональний редактор OCCRP Влад Лавров, відомий журналіст і редактор Федор Сидорук та журналісти нашого Центру. Протягом тренінгу учасники опанували методологію проведення журналістських розслідувань, навчилися працювати з базами даних та онлайн інструментами зі збору та перевірки інформації, розібрали практичні кейси з безпеки журналіста та спробували самостійно візуалізувати дані. Учасниками і учасницями стали 18 осіб з Миколаєва, Одеси, Херсона, Ізмаїла, Южного, Первомайська, Нікополя. Серед них були як практикуючі журналісти, так і студенти.

2. Журналісти постійно діляться своїми досвідом. Журналіст Ярослав Чепурний **виступив** перед студентами Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

3. Разом з ГО «Інститут розвитку регіональної преси» (RPDI) та Європейським центром свободи преси та ЗМІ (ЕСРМФ) Центр виступив партнером в реалізації проєкту «Розпочати демократичний дискурс 2». Метою проєкту було навчити громадян визнавати високоякісні та достовірні новини, відрізнити їх від пропаганди та підробки, посилити медіаграмотність українців, що живуть у малих містах та сільській місцевості, стимулювати цілеспрямований попит на якісну та достовірну інформацію та підвищити професійний рівень місцевих ЗМІ. Як місцевий партнер, Центр журналістських розслідувань був залучений до організації заходів на місцевому рівні – координував лекції в школах та університетах. Всього було проведено 20 заходів у Миколаєві, Херсоні, Очакові та Вознесенську. Слухачами стали понад 900 учасників.

ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Під час реалізації проєктів у 2019 році у Центру виникали проблеми з доступом до публічної інформації. Декілька разів розпорядники інформації відмовляли розслідувачам Центру у наданні інформації на запити. Як правило, розпорядники інформації обґрунтовували це посиленням на нормативні положення про захист персональних даних.

Журналістка Центру виграла суд у фірми «Місто для людей» про доступ до публічної інформації, яка була необхідна для проведення розслідування «Місто для чиновників». 12 квітня 2019 року Миколаївський окружний адміністративний суд зобов'язав ТОВ «Місто для людей Миколаїв» надати запитувану інформацію Центру журналістських розслідувань. Таке рішення суд прийняв, повністю задовольнивши позов Центру та визнавши протиправною відмову компанії на запит. Після рішення суду першої інстанції компанія подала апеляційну скаргу, але окружний апеляційний суд Одеси також підтвердив правоту журналістів Центру.

Журналістка Центру в процесі роботи над матеріалом про земельні ділянки, які Кілійська міська рада незаконно надавала в оренду, зіткнулася з відмовою у доступі до публічної інформації, подала позов до суду і виграла справу. В результаті апеляційний адміністративний суд зобов'язав Кілійську міську раду розглянути запит репортера Центру і надати копії всіх розпоряджень мера за період його каденції.

Уповноважений Верховної Ради з прав людини задовольнив скарги журналістів Центру про порушення права на доступ до публічної інформації. В результаті репортери домоглися отримання необхідних для розслідування «Суддям – квартири, одеситам – закон» даних: прізвища, посади, адреси людей, які отримали від місцевих органів влади житло. Скарги були подані в зв'язку з тим, що чотири районні адміністрації Одеси відмовилися надати повну інформацію на запит журналіста про розподіл комунального житла.

ФІНАНСОВА ЧАСТИНА ЗВІТУ

1. Проєкт за підтримки Міжнародного Фонду Відродження «Викриття корупційної діяльності і зловживань у земельній сфері на Півдні України» (01.10.2018-30.09.2019). За бюджетом у 2019 році надійшло – 262500, витрачено – 262500.

2. Проєкт за підтримки МРУ «Про що мовчать кандидати» (01.06.19-30.11.2019). За бюджетом надійшло – 575 183.53, витрачено – 575 183.53.

3. Проєкт за підтримки National Endowment for Democracy «Формування прозорості та підзвітності влади за допомогою журналістських розслідувань» (01.09.2019-31.08.2020). За бюджетом надійшло – 469 840.47, витрачено – 466 686.66.

4. Старт роботи над проєктом МРУ «Відверто про реформи» (01.12.2019-31.05.2020). За бюджетом надійшло – 164 300.68, витрачено – 78 307.75.

Громадська організація
«Миколаївський Центр журналістських
розслідувань».